

SPRAWOZDANIA I RECENZJE

Liturgia Sacra 4(1998), nr 1, s. 127-149

Sługa Boży ksiądz Franciszek Blachnicki (1921–1987) charyzmatyk Kościoła posoborowego

Sesja Naukowa w KUL (7 maja 1998)

Instytut Formacji Pastoralno-Liturgicznej KUL zorganizował sesję naukową związaną z postacią sługi Bożego ks. Franciszka Blachnickiego (1921–1987), byłego profesora KUL, wybitnego pastoralisty, założyciela Ruchu *Światło-Życie* i wspólnoty Niepokalanej Matki Kościoła, charyzmatyka soborowej odnowy Kościoła, twórcy polskiej szkoły formacji laikatu i liturgicznego dokształcania duchowieństwa. Ten aktywny apostoł licznych inicjatyw duszpasterskich w Kościele posoborowym i twórca polskiej teologii wyzwolenia był promotorem nawrócenia i wewnętrznej odnowy człowieka oraz wielkim duszpasterzem młodzieży. Zasługi ks. Blachnickiego dla Kościoła posoborowego dobrze scharakteryzował papież Jan Paweł II: „Z jego inspiracji zrodził się specyficzny kształt życia oazowego na polskiej ziemi. Swoje liczne talenty umysłu i serca, jakiś szczególny charyzmat jakim obdarzył go Bóg, oddał sprawie budowy Królestwa Bożego. Budował je modlitwą, apostołstwem, cierpieniem i budował z taką determinacją, że słusznie myślimy o nim jako o «gwałtowniku tego Królestwa»” (Mt 11,12). Sięgając do soborowej eklezjologii nadał jej ks. Blachnicki praktyczne kontury. „Wyjątkowość księdza Franciszka Blachnickiego polegała na tym, że nie tylko sam przyswoił sobie naukę Soboru Watykańskiego II, stwarzając wzorzec «żywego Kościoła», ale potrafił położyć ją u podstaw konkretnej praktyki duszpasterskiej” (ks. kard. H. Gulbinowicz).

Program Sesji obejmował trzy części składowe: sześć referatów poświęconych różnym przejawom charyzmatu osobistego sługi Bożego ks. Franciszka Blachnickiego, celebrację Eucharystii przez osiemdziesięciu kapłanów pod przewodnictwem ks. biskupa Mieczysława Cisło z okolicznościową homilią ks. biskupa Gerarda Ber-

nackiego z Katowic oraz szeroką dyskusję panelową profesorów KUL i osób, które bezpośrednio współpracowały z ks. Blachnickim. Wreszcie dopełnieniem całodziennych obrad Sesji były Nieszpory pod przewodnictwem ks. biskupa Bernackiego z okolicznościowym słowem Bożym ukazującym duchową specyfikę ewangelizacyjnej misji ks. Blachnickiego.

W sesji wzięło udział przeszło 250 osób, zainteresowanych duchowością sługi Bożego ks. Blachnickiego, zarówno studentów i pracowników KUL, jak i licznego grona świeckich i duchownych moderatorów, związanych z centralami Ruchu *Światło-Życie* we wszystkich diecezjach polskich. Ilustracją dla problematyki omówionej w sesji była okolicznościowa wystawa zatytułowana *Człowiek wiary konsekwentnej*, przygotowana przez mgr Grażynę Wilczyńską.

Omawiając życie i charyzmat ks. Franciszka Blachnickiego, założyciela Ruchu *Światło-Życie*, krajowy moderator tegoż ruchu ks. prałat Henryk Bolczyk wskazał, iż charyzmat ks. Blachnickiego objawia się Kościołowi w Polsce jako przez to, iż był on duchowym przewodnikiem laikatu i duchowieństwa promując ewangeliczny model nowego człowieka, nowej wspólnoty i nowej kultury życia codziennego. Wskazania te zmaterializowane w duchowości Ruchu *Światło-Życie* określiły jego założenia pedagogiczno-wychowawcze, zrealizowane w modelu rekolekcji oazowych dla dzieci, młodzieży i rodzin. Kontynuacja tej formacji leży u podstaw aktywności w Kościele grup apostołów świeckich.

Dr Marek Marczewski w referacie pt. *Posoborowy apostoł laikatu ks. Franciszek Blachnicki* omówił istotne założenia duchowości i apostołatu ludzi świeckich, które promował ks. Blachnicki w trudnej epoce totalitarnego zniewolenia, gdy w Polsce rozwiązane były wszystkie formy kościelnych organizacji laikatu. Charakterystyczne są tutaj założenia teologii wyzwolenia popieranej przez ks. Blachnickiego, której bazą jest wychowanie nowego człowieka jako aktywnego uczestnika życia w demokratycznym systemie społecznym. Ten wypływający z wiary program wyzwolenia człowieka i narodu realizował ks. Blachnicki zarówno w Polsce, jak i w międzynarodowym ośrodku formacji laikatu w Carlsberg (Niemcy). Te założenia teoretyczne zaczął wprowadzać w życie ks. Blachnicki już w 1957 r. w społecznej akcji pod nazwą *Krucjata wstrzeźliwości*, a dopracował je w ramach zainicjowanej w 1979 r. *Krucjaty wyzwolenia człowieka* oraz powołanej w 1980 r. *Niezależnej chrześcijańskiej służbie społecznej* i wreszcie ogłosił je w 1982 r. w *Chrześcijańskiej służbie wyzwolenia narodów*.

Praktyczne zasady formacji duchowej chrześcijan w ujęciu sługi Bożego ks. Franciszka Blachnickiego, stanowiące strukturalne elementy formacji oazowej, omówił dr Zbigniew Narecki. Ta dojrzewająca przez blisko 40 lat w swoich wymiarach ideowo-praktycznych koncepcja formacji człowieka prowadzi do odnowy Kościoła poprzez wspólnoty tworzące naturalne środowiska pastoralno-ewangelizacyjne dla realizacji wskazań nauki *Vaticanum II*. Zasady te obejmujące różne przejawy charyzmatu ewangelizacji wyzwolenia, diakonii czy budowy domowego Kościoła

służą formacji chrześcijańskiej otwartej na kształtowanie idei Kościoła–komunii, w którym podstawową jest fundamentalna postęga człowiekowi na wzór Chrystusa Sługi.

Liturgia będąca szczytem i źródłem działania Kościoła jest ściśle i wewnętrznie współzależna z jego istotą podporządkowaną uświęceniu człowieka i składaniu permanentnego uwielbienia Boga. W referacie *Ks. Franciszek Blachnicki jako promotor formacji liturgicznej kapłanów* prof. Jerzy Kopeć CP wskazał, że formacja duchownych powinna zakładać świadomość, że Kościół jest wspólnotą charyzmatów i służb, a sama liturgia winna być rozpatrywana w świetle tajemnicy Chrystusa Sługi. Omawiając liczne inicjatywy ks. Blachnickiego w zakresie dokształcania kapłanów w epoce posoborowej referent podkreślił, że sługa Boży był założycielem nowej orientacji nauczania liturgiczno-pastoralnego w Instytucie Teologii Pastoralnej KUL, założycielem specjalnego Studium Formacji Pastoralno-Liturgicznej (dziś Instytutu o tej nazwie) dla kształcenia liderów ruchów kościelnych i form duszpasterstwa specjalnego, moderatorem Lubelskiego Zespołu Liturgistów, którzy od 1965 r. realizowali we wszystkich diecezjach polskich kursy liturgiczne dla duchowieństwa, inspiratorem nowego typu rekolekcji dla kapłanów w duchu odnowy liturgicznej i apostołatu liturgicznego w diecezjach. Znana jest również działalność wydawnicza ks. Blachnickiego, kierowanie przez niego kościołami eksperymentalnymi w Krościenku nad Dunajcem i świątynią akademicką KUL. Ważnym był także jego redakcyjny wysiłek przy przygotowaniu *Biuletynu Odnowy Liturgicznej* w Polsce. Jako teoretyk „dedukcji eklezjologicznej teologii pastoralnej” ks. Blachnicki wyczuwał świetnie, że głównym zadaniem współczesnego apostołatu i duszpasterstwa liturgicznego jest budowanie Kościoła żywego, czyli przechodzenia od teologii Kościoła do praktyki jego urzeczywistniania we wspólnocie uczniów Zmartwychwstałego Pana, „od eklezjologii do eklezjopraktyki” (ks. Cz. Bartnik). W latach 1964–1980 ks. Blachnicki rozwinął szeroką działalność na odcinku odnowy liturgii w Polsce. Sam był zdania, że liturgia jest szkołą życia chrześcijańskiego. Świadomy udział w misterium liturgii prowadzi bowiem ucznia Pana do wkorzenia w życie chrześcijańskie, ułatwia dochodzenie do dojrzałej wiary i wzrost pełnego człowieka oraz budowanie przez to nowej wspólnoty w Chrystusie.

Komunikat mgr Zuzanny Podlewskiej przybliżył postać sługi Bożego ks. Franciszka Blachnickiego w jego roli założyciela instytutu życia konsekrowanego. Z przedłożenia tego jasno wynika przedziwne działanie Boga w historii konkretnych ludzi, których On wybrał i przeznaczył dla realizacji swoich odwiecznych planów. Prelegentka omówiła przygotowanie ks. Blachnickiego do pełnienia roli narzędzia Bożych planów począwszy od 1942 r. gdy poddany był on egzystencjalnej próbie życia w obozie koncentracyjnym, a następnie w okresie stalinowskim doświadczył ponownej represji jako kapłan i świadek Chrystusa wśród ludzi. Ten ostatni okres zaangażowania ks. Blachnickiego w *Krucjatę wstrzemięźliwości* łączy się z genezą Instytutu, rekrutującego się z grona współpracownic sługi Bożego w tej wielkiej ak-

cji społecznego wyzwolenia z uzależnień alkoholizmu. Powstanie i rozwój Instytutu Niepokalanej Matki Kościoła w jego obecnej postaci bazuje na osobistym doświadczeniu duchowej drogi ks. Blachnickiego, a także określa na przyszłość partycypację wspólnoty w charyzmacie założyciela. Na zakończenie podjęto w komunikacie zagadnienie statusu prawnego Instytutu, który oczekuje na oficjalną aprobatę Stolicy Apostolskiej.

Wreszcie ostatni komunikat ks. dr Stanisława Szczepańca dotyczył zaangażowania ks. Blachnickiego jako krajowego duszpasterza służby ołtarza w latach 1968–1981. Już wcześniej ks. Blachnicki włączył się aktywnie w działalność tej formy duszpasterstwa poprzez wygłaszane referaty podczas krajowych zjazdów diecezjalnych duszpasterzy ministrantów na przestrzeni lat 1968–1981. Pod patronatem Episkopatu Polski rozwinął ks. Blachnicki szeroki program wychowania ministrantów, dostosowany do aktualnych potrzeb Kościoła posoborowego. On też przygotowywał projekty instrukcji dotyczącej służby ministrantów w odnowionej liturgii. W kontekście działalności krajowego duszpasterstwa ministrantów, komunikat uwidocznił, że oryginalnym ujęciem ks. Blachnickiego było przemianowanie duszpasterstwa ministrantów w formację młodzieżowej służby liturgicznej, która duszpasterską opieką objęła wszystkie kategorie osób spełniających posługi w liturgii parafialnej. Te kręgi liturgiczne, rekrutujące się z zawansowanych współpracowników duszpasterzy, miały być formowane na bazie duchowości Ruchu *Światło-Życie*, a ich poszczególni przedstawiciele otrzymywali określone ordynacje liturgiczne.

Znaczącym dla wzbogacenia głównego problemu sesji okazała się dyskusja panelowa, w której uczestniczyli duchowni zarówno profesorowie KUL, jak i działacze Ruchu *Światło-Życie*, którzy współpracowali w różnych typach duszpasterstwa z ks. Franciszkiem Blachnickim. Ich osobiste świadectwa ukazały postać ks. Franciszka jako żywego świadka wiary, niespożytego autora licznych inicjatyw duszpasterskich i człowieka o bogatej osobowości, pozytywnie ustosunkowanego do każdego spotkanego człowieka. Te szczegółowe materiały zostaną osobno opracowane i przygotowane do druku jako nowy tom świadectw o charyzmacie sługi Bożego i jego twórczym wkładzie w życie Kościoła. Już obecnie natomiast możliwy jest dostęp do materiałów sesji, które wydało Towarzystwo Naukowe KUL jako nr 8 periodyku „Roczniki Teologiczne” na 1998 r. (Liturgika). Referaty poświęcone duchowości sługi Bożego ks. Blachnickiego stanowią ważny impuls dla własnej refleksji dla duszpasterzy, katechetów, wychowawców i młodzieży oraz moderatorów katolickich ruchów kościelnych.

Ks. Jerzy Józef Kopeć CP, Andrzej Rutkowski